

תלמוד

מסכת סוכה

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

בשאלון זה פרק אחד — (20×5) — 100 נקודות
סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

ענה על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה – 20 נקודות; סך הכול – 100 נקודות).

1. החובה לשבת בסוכה בליל יום טוב הראשון ובשאר ימי החג

א. עיין בדברי התוספות שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל – ... ביום טוב צריך לאכול פת. ותימה דאמרינן בסוכה (כו ע"א) אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל חוץ מלילה הראשונה דיליף ט"ו ט"ו מחג המצות? וי"ל דהכי פירושו שאינו צריך לאכול בסוכה אם לא ירצה, אבל בשביל יום טוב צריך לאכול. וא"ת מאי נפקא מינה אם צריך לאכול בשביל יום טוב או בשביל סוכות? ומיהו אומר רבינו יהודה דנפקא מינה כגון שירדו גשמים ואכלו חוץ לסוכה. דהשתא אם לכבוד יום טוב שפיר, אבל אם בשביל סוכה, ביום טוב ראשון צריך לחזור ולאכול בסוכה לאחר שייפסקו הגשמים דילפינן ט"ו ט"ו מחג המצות, אבל בשאר ימים אינו צריך.

(תוספות, מסכת ברכות, דף מט ע"ב)

בבוקר יום טוב ראשון ירדו גשמים, ולכן אדם נאלץ לאכול את סעודתו מחוץ לסוכה.

לאחר שפסקו הגשמים – האם עליו לחזור ולאכול בסוכה? כתוב את הדין ואת הנימוק לפי פירוש התוספות שלפניך. (4 נקודות)

ב. עיין בדברי הר"ן שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

[א] ... לפיכך נראה דמה שחידש הכתוב בלילי יום טוב הראשון של פסח מדכתב "בערב תאכלו מצות" (שמות יב, יח) היינו לחייבו בדין מצה ראויה, דאילו מדין יום טוב יוצא בכל שהוא פת, אפילו במצה עשירה. וביום טוב הראשון של סוכות גמרינן נמי דמחייב לאכול שיעור שהוא חייב לאכול בסוכה, דאילו מדין יום טוב סגי ליה לאכול כביצה עראי חוץ לסוכה. וגמרינן מחג המצות דמחייב לאכול שיעור המחוייב לאכול בסוכה, ולפיכך נראה שהוא חייב לאכול יותר מכביצה. [ב] אלא שיש אומרים כך: כיוון דגמרינן מחג המצות, לגמרי גמרינן מיניה, מה התם בכזית אף הכא בכזית. ואע"ג דבשאר ימות החג כזית עראי הוא ורשאי לאוכלו חוץ לסוכה, אפילו הכי בלילה הראשון כיוון שהכתוב קבעו חובה לאכול, עשאו אכילת קבע...

(רבנו ניסים, הר"ן, סוכה דף יב ע"ב מדפי הרי"ף)

מהו שיעור האכילה המינימלי שחייבים לאכול בסוכה בליל יום טוב ראשון של סוכות?

כתוב שתי דעות ונמק אותן. (6 נקודות)

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא)

ג. (1) עיין בדברי הרב יוסף באב"ד ("מנחת חינוך") שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם. שני מינים יש במצוות עשה: אחד שהוא חיוב אקרקפתא דכל איש מִישראל... ויש מצוות שאין חיוב לעשותם... אך אם מביא עצמו לידי חיוב... זה דרך הטוב וישר. הכלל, אם מקיים מצווה זו עושה רצון הבורא ברוך הוא, אבל אם אינו מקיים מצווה אינו עובר על רצונו, רק דאינו מקיים המצווה. וכן מצווה זו, דהיינו סוכה, יש בה שני חלקי המצווה...

(הרב יוסף באב"ד, מנחת חינוך, מצווה שכה סעיף י)

ה"מנחת חינוך" הגדיר שני מינים (סוגים) של מצוות עשה, וכתב שמצוות סוכה שייכת לשני הסוגים.

הסבר מה הם שני הסוגים של מצוות עשה. בתשובתך כתוב איזה חלק ממצוות סוכה כלול בכל אחד מהם.

(2) עיין בדברי הרב יוסף ענגיל ("אתוון דאורייתא"), וענה על השאלה שאחריהם. ... גוף דברי המנחת חינוך הנ"ל, שכתב דסוכה היא רק מצווה שלילית, נלע"ד דאין הדבר כן. ורק דסוכה היא מצווה חיובית ועצמותית שהתורה מבקשת שנדור שבעה ימים בסוכה כמו שדרין כל השנה בבית, וכאומרם ז"ל "תשבו" כעין תדורו. והא "דאי בעי לא אכיל" ולא יתיב בסוכה, זה בעבור לפי שעניין דירה כך עניינה שהאדם הוא בחוץ ובשוק כמה זמנים, ורק כשרוצה לאכול ולשתות או לישן אז אינו אוכל ושותה וישן בחוץ רק בביתו וזהו עניין הדירה בביתו. וכך רצתה התורה שנדור שבעת ימים בסוכה, ושפיר הוא מבוקש עצמי וחיובי שהתורה מבקשת עניין הדירה בסוכה.

(הרב יוסף ענגיל, אתוון דאורייתא, כלל יא)

לפי הרב יוסף ענגיל, מצוות סוכה כל שבעת הימים היא "מצווה חיובית" ולא "מצווה שלילית". הסבר מדוע.

(10 נקודות)

2. אתרוג של ערלה ואתרוג של תרומה טמאה

- א. (1) על פי ההוה אמינא של הגמרא, מדוע אתרוג של ערלה פסול? כתוב בלשונך שתי דעות, והסבר את הלימוד מן הפסוק שעליו מתבססת כל אחת מן הדעות.
- (2) לפי כל אחת מן הדעות שכתבת, מדוע אתרוג של ערלה פסול, על פי מסקנת הגמרא? (10 נקודות)
- ב. על פי הגמרא, כתוב באיזה מקרה יש נפקא מינה בין שתי הדעות, והסבר את הנפקא מינה. (6 נקודות)
- ג. מדוע אתרוג של תרומה טמאה פסול? (4 נקודות)

3. אתרוג שעלתה עליו חזזית ואתרוג שנקלף

- א. במשנה מובאות שתי הלכות: אתרוג שעלתה חזזית על רובו – פסול, ואתרוג שעלתה חזזית על מיעוטו – כשר.
- רב חסדא בשם "רבנו הגדול" טען שאחת משתי הלכות אלה נכונה רק בחלק מן המקרים.
- (1) על פי ההוה אמינא של הגמרא, ציין את ההלכה שבנוגע אליה טען רב חסדא את טענתו, וכתוב באילו מקרים הלכה זו נכונה ובאילו מקרים היא אינה נכונה.
- (2) כתוב מדוע נדחתה הוה אמינא זו, והסבר מהי מסקנת הגמרא בנוגע לטענתו של רב חסדא. (10 נקודות)
- ב. "אמר רבא ועל חוטמו ואפילו במשהו נמי פסול".
- הסבר את המקרה שבדברי רבא, ונמק את הדין. (5 נקודות)
- ג. מה דינו של אתרוג שנקלף? הבחן בין שני מקרים, וכתוב את המקור לכל אחד מן הדינים. (5 נקודות)

4. שביעית

- א. "הלוקח לולב מחברו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה לפי שאין ראשי ללוקחו בשביעית".
- (1) הסבר את הדין ואת הטעם לדין שבמשנה. בתשובתך הסבר את הבעיה ההלכתית שדין זה פותר.
- (2) מדוע הבעיה ההלכתית שכתבת עליה בסעיף הקודם נוגעת רק לאתרוג ואינה נוגעת ללולב? (6 נקודות)
- ב. (1) הסבר מדוע לולב יכול להיות קדוש בקדושת שביעית, ואילו בעצי הסקה אין קדושת שביעית.
- (2) הגמרא הסיקה שלפי שיטת רבי יוסי יש קדושת שביעית גם בעצי הסקה.
- הסבר את הדרך שבה הגמרא הסיקה מסקנה זו. (10 נקודות)
- ג. "אמר רבי אלעזר אין שביעית מתחללת אלא דרך מקח ורבי יוחנן אמר בין דרך מקח בין דרך חילול".
- הסבר את שתי הדעות ואת הטעם לאחת מן הדעות. (4 נקודות)

5. החליל דוחה את השבת; קהילת אלכסנדריה

- א. "תנו רבנן החליל דוחה את השבת דברי רבי יוסי בר יהודה וחכמים אומרים אף יום טוב אינו דוחה".
- (1) על איזה חליל מדובר בברייתא זו? הסבר שתי דעות של אמוראים.
- (2) על פי כל אחת מן הדעות שהסברת, כתוב מהו הדין של החליל שעליו לא מדובר בברייתא, ומדוע זה הדין שלו. (8 נקודות)
- ב. "זהו חליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב".
- משנה זו סותרת את אחת משתי דעות האמוראים.
- כתוב איזו דעה היא סותרת, והסבר את הסתירה. (6 נקודות)
- ג. (1) מה הייתה התועלת בסדר הישיבה בבית הכנסת הגדול באלכסנדריה?
- (2) מדוע נגזרה גזרת כליה על קהילה זו, וממה שאב אלכסנדר מוקדון עידוד להחריב אותה? (6 נקודות)

6.

יצר הרע וההתמודדות עמו

א. "אביי שמעיה ליהוה גברא דקאמר לההיא אתתא... אמר אביי אי מאן דסני לי הוה לא הוה מצי לאוקומיה נפשיה".

(1) הסבר בלשונך את דברי אביי המודגשים בקו.

(2) הגמרא מספרת ש"ההוא סבא" ניחם את אביי.

מהי הנחמה שבדברי "ההוא סבא"?

(5 נקודות)

ב. "תנא דבי רבי ישמעאל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש..."

עיין בדברי הרב יוסף חיים שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

יש להקשות: הוה ליה למימר 'ברח והכנס לבית המדרש', ולשון 'משכהו' משמע שיוליכיהו לבית המדרש, ומה יעשה בו שם?...

אם פגע בך מנוול זה להחטיאך בחמדה וקנאה ותאוה גשמית, אל תדחהו ותשליכהו לגמרי, אלא משוך אותו לבית המדרש להשתמש בו בדבר טוב. ששם יהיה לך קנאה מלומדי תורה, וחמדה ותאוה להסביר סברה ולעשות חידושי תורה, ויהיה לו מכוון חדותא דשמעתא. כי כאשר דבר סתום ומוקשה שלא יכלו לפתרו ולפרשו כל חכמי המדרש ואתה זכית לפרשו ולפתרו, כמה שמחה יגיע לך מזה. הוא הדבר אשר אמר אדונינו דוד מלך ישראל: "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" (תהילים קיט, קסב).

(הרב יוסף חיים, בן יהודע, סוכה נב ע"ב וקידושין לע"ב)

על פי הרב יוסף חיים, הסבר כיצד אפשר להשתמש בקנאה, חמדה ותאוה בבית המדרש,

ומהו הדבר הטוב שיכול לצמוח מתכונות אלה בבית המדרש. (7 נקודות)

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא)

ג. עיין בדברי הרב יעקב עטלינגר שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

"אם אבן הוא נמוח, אם ברזל הוא מתפוצץ". יש לדקדק למה נקט ב' דוגמאות הללו דווקא?
... ויש לומר דיש ב' מיני יצר הרע – של קור ושל חום. [א] יצר הרע של קור – הוא מה שמקרר
האדם שלא יתאמץ וירדוף אחר המצוות... [ב] ויצר הרע של חום – הוא מה שמחמם האדם לרדוף
אחר עבירות ולעשות אותם, וכמו שכמה פעמים דימו הנביאים יצר הרע של עברה לאש להבה.
... והנה אבן וברזל אף ששניהם גשמיים קשים הם, מכל מקום טבעם חלוק זה מזה עד שהם
מתנגדים זה לזה. שהאבן כשיבוא אל האש לא יימס, אדרבה יתחזק שם, אבל נמס במים. וברזל
הוא ההפך, שיתחסם ויתחזק במים, אבל ימוס באש. וכן אש ומים מתנגדים זה מזה שזה טבעו קר
בתכלית הקרירות וזה טבעו חם בתכלית החמימות. ולזה קאמר "אם פגע כך מנוול זה" דהיינו
היצר הרע בשני כוחותיו – הקר והחם, לא תצטרך לבקש לכל אחד תרופה לבדו, שתרופה אחד
יש לשניהם: שתמשכו לבית המדרש ותעסוק בתורה. שהתורה היא אש ומים. נגד היצר הרע של
אש היא מים שמכבהו, ונגד היצר הרע של קור היא אש שמחממו. וזה "אם אבן הוא", דהיינו אם
היצר הרע של חום הוא שמתחזק באש, אזי התורה היא לו מים שממסו. "ואם ברזל הוא", שהוא
יצר הרע של קור שמתחזק במים, אזי התורה היא לו כאש שמפוצצו.

(הרב יעקב עטלינגר, ערוך לנר, סוכה נב ע"ב)

(1) הסבר את שני הסוגים של היצר הרע על פי הרב יעקב עטלינגר, ואת הדימוי שלהם

לאבן וברזל.

(2) על פי הרב יעקב עטלינגר, מה התועלת שבמשיכת היצר הרע לבית המדרש?

(8 נקודות)

בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת סוכה

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא מתוך תכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 5-3 — דף לה, ע"א — דף לו, ע"א

עמודים 11-7 — דף לט, ע"א — דף מא, ע"א

עמודים 18-13 — דף נ, ע"א — דף נב, ע"ב

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

גב' פרי עץ. שהעץ כפרי בטעם שוה: ממנו עשה שאלה וטעמו. וכמו כיצד בקופיה לא יאכל איזו יודע בדעך מאכל משתני קרא: חייבין בצערלה. דלא חיימא מין ירק הוא מפני שהוא עץ שפל כמין רותם וכו'. גב' גב' מן הארץ: כל המסר כל שבו. ולמדך האי עץ מאכל דאפילו פלפלין בכלל: נקוט חדא.

גרעין אחד: לא מינכרא לקחאסה.
ממחור קטנה: דייה. פרי עץ שדומה
אילנו לדין של פאן: אטו כולו
אילני ליה דבר פירות גדולים וקטנים.
הוא כל תפוחי אילן אחד אילן שוות:
ה"ק ע"ה שזאים קטנים כו'. כלומר
הוא גדולים וקטנים לאו של שנה
אחת קאמר אלל גדולים של אשמתק
וקטנים של שנה זו שהאמרו דר
וגדל באילנו שמים ושמש שנים וכשזאין
והשומעין על עשוי עדין: ודא
דאשמתק קיימין צו: דרה. והיא
היא דרבי אלל במשמעותא פליגי מר
דרבי ליה לשון דיר ומר דרבי ליה

שאלון דער: ופי שאין צו היסר
 אצילתו. ורחמנא אמר לבס היסר
 וכל בכל דרכי הגנחה: ופי שאין
 להסיר דין ממנו. שאינו שור פטורה
 ודאסורי הגנה הוא הלך לאו שלם
 הוא: קא סלקא דעמיה מאן דבעי
 היסר אצילתו. אז היו ציה היסר
 אצילתו כגון מעשר שני בירושלים לא
 בעי דין ממנו דלע"פ שאין ממונו
 להביא מארץ חמרה בהדבשו (ע"ב)

וּמֵעֵשָׂר שָׁנִי מִמּוֹן גְּבוּהַּ הוּא וְאִי
נִגְסְכִי הַדִּיּוֹת לִקְדָּשׁ בּוֹ אִשֶּׁה כֶּשֶׁר לְאֵלֶּה
בָּבוֹ: וּמִאֵן דְּבִי דִין מִמּוֹן לֹא בְּעִי
הַיִּסְר אֲכִילָה. וּמִכְשִׁיר אֲחֵרֵיב שֶׁל
עֹבֵל שְׁמֹר בְּזִכְרֵיהָ וּמוֹתֵר בְּהִנָּה:
בָּבוֹ: אֲמִר לִי מִדִּי שֶׁאֵין כֵּן דִּין מִמּוֹן.
אֲבָל הַיִּמָּר אֲכִילָה לֹא עֲשִׂין וּמוֹשֶׁ
דִּין מִמּוֹן קְרִינָה צִיָּה לֵכֶס: הַרִי
מִתְפַּסֶּקָה לֹו תַחַם תְּשִׁילֹו. דְּאֲחֵרִין
(שִׁבְעָת 77 ע:): תַּחַן לֹו וְאֵל לֹאֲרו
מִמְכָּל דְּבַת אֲדָרוֹ הוּא: אֲבָל בְּהִיטֵר
אֲכִילָה דְּרֵעֵי צִעִין. וְאֲפִילֹו יִסֵּר
בָּבוֹ דִּין מִמּוֹן לֹא מִתְכַּשְּׁרִין בָּלָא הַיִּמָּר
דְּאֲכִילָה דְּכִיּוֹן בָּלָא חֲזִיף לֵכֶל דְּרֵכִי הִנָּה
לֹאֲרוֹ לֵכֶס הוּא: דִּין מִמּוֹן לֹא צִעִין.
וּמוֹתֵר בְּזִכְרֵיהָ כְּגוֹן מֵעֵשָׂר שָׁנִי
בְּיִצְרוֹשִׁים וְאֲכִילָה דְּרֵבִי מֵאִיר כֶּשֶׁר
וּמוֹתֵינִין דְּקִטְנֵי שֶׁל מֵעֵשָׂר שָׁנִי
בְּיִצְרוֹשִׁים כֶּשֶׁר אֲפִילוֹ כֶּר' מֵאִיר דְּאִמָּר
מֵעֵשָׂר שָׁנִי מִמּוֹן גְּבוּהַּ הוּא מִתּוֹקְמָא:
דִּין מִמּוֹן נִמִּי צִעִין. וּמֵעֵשָׂר שָׁנִי לִר'
דְּאִמָּר פְּסוּל וּמוֹתֵינִין דְּקִטְנֵי שֶׁר בָּבוֹ
הֵיא דְּאִמָּר מִמּוֹן הַדִּיּוֹת הוּא וּמִקְדָּשׁ
בּוֹ אֵת הָאֵשׁ: פְּסָסִים דְּר' אִסִּי הוּא

דאָמער לפי שאין צה דיין ממון. ו

אִיכָא הֵימֶר אֲכִילָה דִּין מִמּוֹן מַאי צִינִין
שֶׁל מַעֲשֵׂר לִר' מֵאִיר פֶּסֶל: אִין יוֹאֵל
בֶּנֶה יְדֵי חֻצוֹת בִּפְתָּה. יְדֵי חֻצוֹת אֲכִילָה
מִנְחָה לֵילָה הָרִאשׁוֹן וּלְקַמְנ פִּירִךְ מִי
כְּחֵיב מִנְחָתָם: פְּטוּרָה מִן הַחֵלָה.
דְּכֵיב עֲרִיסוֹתֵיהֶם וְהָאֵי דְגֻזָּה הִיא
וְהַעֲוָה לִדְאִיכָא הֵימֶר אֲכִילָה כִּיּוֹן דְּלִית
בִּיהֶּן דִּין שֶׁכֶּר מִמּוֹן לֹא לִדְיָה הָאֵל:

וְשֵׁנִי לְדַבְרֵי ר' מֵאִיר פְּטוּרָה כִּי
לֵה רַב פֶּפֶּא בִּשְׁלֹמֹא עֵיסָה כִּרְ
מִשְׁלֹכֶם אֵלֹא מִצֵּה מִי כְּתִיב
יִימֵר בֶּר שְׁלֹמִיָּא אֲתִיָּא לֶחֶם

מסורת הש"ס

(א) ברוטו ל"ג ע"ס יומא
(ב) ע"ס, ג' (ג' י"ז) פ"א
פאך: כלומר סך באת
לגרויך שנים ושטות פ"א
זאמנער לקיטת פ"א
זאך: דאס רחמנא. הר"ש
בס"י פ"א ע"ס ג' (ג' י"ז)
(ד) ד"ה י"ז דורן כ
פאך: בערוך ע"ה דרד ד'
(ה) בערוך פאך: דורן,
א"ל: שפוטת פ"א
(ו) ד"ה מסות, א"ל: י"ז
ג' א"ל: ב"מ פ"א י"ז
ביומ"ס דין ד' לא נזכר
דאן וזכר דלמנא פ"א
זאך: דאס י"ז דלמנא
ד' פאך: א"ל: ע"ס פ"א
(ז) פאך: ג' א"ל: ג' י"ז
(ח) ג' א"ל: א"ל: ג' י"ז
(ט) ד"ה מ"ו וינקאן ג' א"ל
(י) ד"ה מ"ו וינקאן ג' א"ל
גורם ומאן דפסקי י"ז
מדינא, ג' א"ל: ג' י"ז
דקדוש ג' א"ל: ד"ה זאך
ו"ע: שפוטת פ"א י"ז
ד"ה א"ל

גליון הש"ס

גמ' שכן בלשון יווני. כעין
זה שבת דף סג ע"ב וש"נ:
תוס' ד"ה לפי שאין בו.
עיין חולין דף קטו ע"ב
תוס' ד"ה כלאי הכרס:

מוסף רש"י

שֶׁהַפִּלְסוֹן חָלַף מִן חֵילָיו
(רומ' ארצ'א) עַד שֶׁבֶּאֱנָן
קָטְנָה עֲרֵיוֹן גְּדוּלָּה
מִשָּׁן שֶׁן
שֶׁבֶּאֱנָן חָלַף מִן חֵילָיו
דִּמְכָּן וְעַתָּה מוֹחִין
בִּן גְּדוּלָּה שֶׁבֶּאֱנָן קָטְנָה
(דוד' וי' ארצ'א)
בִּאֲדוּלָּה מִשְׁבַּח שֶׁשָּׁנָה
מִתְכַּסֶּה שְׁמֵיכֵן אֲחֵרֵינוּ
אֲמַר קָרָא, שָׁן פִּר אֲחֵר
שֶׁשָּׁן (רע'ל ארצ'א)
שֶׁבֶּאֱנָן עַד בִּלְמִין
שֶׁן גִּרְיָן, שֶׁן לִשְׁמֹעִין
בִּן גְּדוּלָּה שֶׁבֶּאֱנָן
נִשְׁמָה אֲרָךְ לִשְׁמֹעִין
מִשָּׁן (דוד' וי' ארצ'א)
מִצָּה שֶׁן
מִשְׁבַּח שֶׁן לִרְדִּיבֵי ר'
מִאֲדָר אֵין חֲבֹרֵת יִצְחָק
הֵן יִרִי חֲבֹרֵת בִּירְשֵׁן
לִפְעֻלָּה לֵן דִּרְשֵׁת עוֹלָם
אֲנִימָה (אֵלָה ו' אֲנִימָה
לֵן בִּלְמִין אֲנִימָה)
פִּרְשֵׁן מֵלָה שֶׁלֵּן, וְלִקְחֵן
פִּרְשֵׁן מִן חֲבִירֵי מִתְכַּסֶּה
(פסחים' ארצ'א)
מִן הַחֲלָה. חֲמִשָּׁה
דִּרְשֵׁתִּימֹסֶת חֲבִירֵי וְלֵן
גְּבוּרָה (שם ארצ'א)

רבינו חננאל
ת"ר פרי עץ הדר, עץ

שטעט צו צו ופירן שוין
היי אומר זה אחרונה.
ואימא פילפלין [כתרגיא
היה רימא אומר מממע
שנאמר וטעמם לן עץ,
איני יודע שהוא עץ מאכל,
עץ מאכל, עץ,
שטעט צו צו ופירן שוין,
היי אומר זה פלפלין],
ללמוד שהפילפלין חייבין
בערלה. ואיסקאן הדי
באילנו משנה לשנה, הדי
אומר זה אחרונה. של
אשרה ושל עיר הנחלת
פסול. משום דהוה ליה
מצוה בערמה, אביי, של
ערלה פסול. במבוי, של
(ד)פליגי בה ר' חייא בר

שלישי מוכה לה.

למדך שהפלאין חייבין בערפא. דלא תימא מין ירק הוא מפני שהוא עץ שכל כמו רותם שאינו גבוה כף פי' בקוטרם וקשיא דלא דכתי' תליא מלתא וכמה עצים שפלים הם שיצ' להם תורת אילן אלף היינו טעמא משום דלמרינן פ' בתרא דיומא (דף פא:

(וש) כס פלפלי ציומא ד'ספורי פטורי
 ופריז מחר דלפלין חייבין צעולה
 ומשיי הא דרטיצמא הא ציבסמא
 וס"ז כיון דסופו לינא אפילו רטיצמא
 פטורין וזמנא דקרא דפלפלין
 אימא אחריו ואימא תלת דאחריו
 טעם עזו ופריז שוה דאחר הכא
 וכן תלת דאמרינן צביהי פ' קמא
 דביה (דף ג.) וי"ל אחריו אין זה
 חידוש אם הוא חייב צעולה וזמנא
 מין ירק הוא מדחשיב כללם צברס
 דמתנן צמס' עולה (פ"ג מ"ו) ומיימי
 לה בריס ציה (דף ג.) וצביהי הערל
 (יבמות דף פא.) (וש) מן שזיה לו חצילי
 חלון יא

ר זה יש בו גדולים
מומין ה"ג יש בו
ובעלי מומין אמו
ולוים וקטנים תמימין
קאמר עד שבאין
ר' אבהו אמר אל
דבר שדר באילנו
אומר אל תקרי הדר
לשון יווגי קורין למים
גדל על כל מים היו
אשרה ושל עיר
כיון דלשרפה קאי
(ושל) ערלה פסול:
אבין ור' אסי חד אמר
הה וחד אמר לפי שאין
עתיה מאן דבעי היתר
ומאן דבעי דין ממון
גן של תרומה טמאה
לפי שאין בה היתר
ד לפי שאין בה דין
תחת תבשילו אלא
פליגי דבעינן כי פליגי
תת אכילה בעינן דין
דין ממון נמי בעינן
בינייהו מעשר שני
מאיר למ"ד לפי שאין
יש בה היתר אכילה
דין ממון מעשר שני
ר' אסי דאמר לפי
ר' אסי אתרוג של
אין אדם יוצא בו
חכמים אדם יוצא בו
גופא אמר ר' אסי
שאר חמין (דבר)

לדבריו מאיר אין
ביו"ט לדברי חכמים
של ביו"ט ו' מצה של
מאיר אין אדם יוצא
לדברי חכמים יאדם
זה עיסה של מעשר
חייבת בחלה מתקין
תתרונו נמי כתיב לכם
שמואל ואיתימא רב
עוני וכתיב התם
והיה
י כמו אתרוג דשומפין שיש

עין משפט
גר מצוה

ג. מ"י פ"ז מהל' לולב
הל' ז טו"ש"ע אר"ח ס'
תרגא קע" טו]:
ה. ב מ"י פ"ח מהלכות
לולב הלכה ב:
ו. ג מ"י פ"ו מהלכות
מזא הלכה ח:
ז. ד מ"י פ"ו מהלכות
ציכורים הלכה ד:

[illegible][illegible]

אחורו בחפיסת הצית בסוף ים נוח
מנה כשאל ממנה כמה זמנים אם יש
מני ינחא דעיסה של טבל חייבה בח
פרק חמישי דתניא הרוה להפריש תרו
ונדא איירי מדקוק להפריש תרומה
גדולה ולא פטורין להפריש מדמתי
עריסותיכם דמייירי בשש שם חמשה
דבעים בלא חלקו של כהן (אע"ג)
דפרק ראשית הו (חולין דף קלח;
לפינן עיסה דשופיין:
דבתיב עריסותיכם תרי יומי.
א"ע"ג דמחויבו דרשין

במנחות פרק ר' ישמעאל (דף סו.)
לתענוטו עיטא נכרי ועיטא הקדש
ועוד דריש ליה נכרי ראשית הגז
והיון דף קל"ה:) לדבי עירומים
כשעיר עיטא מדבר הכא דחוי
ועלמא הוא: **מפני** שחכשייהו. אומר
ששהלוב כמו שהוא אגוד ונתן אומר
בזמים כדי של איל ימוט כדתן צפירקן
(דף צ"ה.) ונחזירו למים ונכטלו
מוטסין מימינו על האתרוג והוא מלי
למתינה איכא צנייורה שכבד השכר:
דאי בעי מפקד נכסיה. לא הוה
צריך להאי ענינה אלף שמוס

יָדֵשׁ כּוֹ הֵיחַד אֶרְצָהּ לַעֲנִי כִמּוֹ
 לַיִשְׂרָאֵל דְּפִיק בְּשַׁל תְּרוּמָה דְּחַוִּי
 לַכֹּהֵן וּדְכוּתָהּ בְּזַרְק מִפְּנִין (שַׁחַת דָּף
 קַסָּה: וְסָט) תְּרוּמָה וְדִמְאָה פִּרְךָ בְּגִמָּה
 דְּבִמְעָה הֵחַד לָא חֻזִּי וְהִשְׁתִּי כִיּוֹן אֶחָד
 מִפֶּקֶד לְנַכְסֵיהּ וְהִהוּ מִזֵּי לְמִימַר
 הוּאִיל וְחֻזִּי לַעֲנִי כִי הִיכִי דְשָׁרִי הֵתָם
 תְּרוּמָה בְּזִי יִשְׂרָאֵל הוּאִיל וְחֻזִּי לַכֹּהֵן
 וְהִזְהִירָהּ דְּפִרְק כֻּלָּ מְעֻרָּין (עִירוּרִין
 דָּף קַסָּה: ז.) דַּתְּן מְעֻרָּין בְּדִמְאָה וּמִפְרָשׁ
 בְּמִגְרָא מְשׁוּם דְּלִי זַעֲרִי מִפֶּקֶד נַכְסֵיהּ
 הֵתָם יִחָא דְלִיטְרִיךְ לַהֲוֹא טַעֲמָא
 לַיִשְׂרָאֵל אֶפְסִיו כְּסוּמוֹס דְּפִלִּיג עַל
 יִשְׂרָאֵל תְּרוּמָה וְהֵחַד לָא פְּלִיג:

מֵאֲכִילָיון הָעֲנִיִּים דְּמֵאִי וְאִתָּא
הַכֹּסֶם נִבְנִים
 דְּמֵאִי:

ומושנה צפרק ג' דדמאי ופליגי בגמ'
ירושלמי דרבי יונה אמר צנעיים
צחצחים ובאכסניא כרבי יהושע
דממפרש התם סהס ישראל ור' יוסף
אמור צנעיים עמי הארץ היא
ובאכסניא נכרי: **ואמר רב הונא**
תנא ב"ש אומרים אין מאבילין.
וסתם מתני' במס' דמאי דמאכילין
ותימיה מאי קמ"ל רב הונא במאי
דב"ש פליגי ואיכא לשנוי אכא
דבמשני פ' בתרא דיבמות (דף קכז)
דמתקן ומשיאין על פי ב' קול אמר
רבה בר שמואל בגמרא ב"ש אומרים
אין מאבילין וזהו אומרי' משאין
ופירך מאי קמ"ל ומושי' דהא קמ"ל
דאי משכת סתמא דמשיא אין משאין
ב"ש היא ולא סמכין עליה:

עַל־תָּה חַוִּיתָ עַל רֹבּוֹ. צִירָשָׁה
מִשְׁמַע קֶלֶת דְּבִירִי (רַחֲשֵׁן)
פִּירְקֵן: נִמְלָה בִּכְוֹנָה. בִּמְחִי
הִזְקֵן טֵלַע פִּעְמָחוּ רַחֵשׁ הַאֲמִירוֹ וְדִר
פִּי בְּקוֹטֶרֶס דֵּר' יִחָזֵן בֵּן אֲלֻעֹר אִדֵּי
לִפְנֵי שְׁהוּא חֵד וְעִשִׂי כְּמוֹ בִּזְכָּנָה וְזִשָּׁה
דִּפְעָמָחוּ וְעוֹקְלִי שְׁנִיחָה צֹזֵנ עִוְרֵי
בִּר אֲלֻעֹר נִמְלָה בִּזְכָּנָה מֵה שְׁנִזְכָּה
עוֹקֵן: הֵאִי אֲמִירוֹ דֹּאֲלִי. נִקְלָה: כֵּל

(צ"צ דף קלו: ושם) חבל גבי
קלו כזית ילא ומהאי טעמא
כדמוכח צירושלמי דדמאי
ותרומת מעשר וחלה כאחת

יִהְיֶה בְּאִכְלֹכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ מִה לְהֵלֶן מִשְׁלֹכֶם וְלֹא מִשֵּׁל מַעֲשֵׂר אֶף כֹּאֵן מִשְׁלֹכֶם וְלֹא מִשֵּׁל מַעֲשֵׂר לִימָא מִסִּיעַ לִיה ⁶ עֵיסָה שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פִטוּרָה מִן הַחֲלָה דְּבִרֵי ר"מ וְחֻכְמִים אוֹמְרִים חֵיבֵת בְּחֲלָה לִימָא מִסִּיעַ לִיה הִיא הִיא אֵלָּא מִדְּבָהָ פְּלִיגֵי בְּהָא נְמִי פְּלִיגֵי אוּ דְלִמָּא שְׁאֵנִי עֵיסָה דְאִמְר קְרָא ² עֵרִיסוֹתִיכֶם ³ עֵרִיסוֹתִיכֶם תְּרִי זִימְנִי: ⁴ שֶׁל תְּרוּמָה מִמָּאָה פְּסוּלָה: דְּלִית בָּה הִיתֵר אֲכִילָה: ⁵ שֶׁל תְּרוּמָה מְהוּרָה לֹא יִטּוֹל: פְּלִיגֵי בָּה ר' אֲמִי ור' אֲסִי חֵד אִמְר ⁶ מִפְּנֵי שֶׁמִּכְשִׁירָה וְחֵד אִמְר מִפְּנֵי שֶׁמִּפְסִידָה מֵאִי בִּינְיִיהוּ כְּגוֹן שֶׁקְרָא עָלֶיהָ שֵׁם חוּץ מִקְלִיפָתָה חִיצוֹנָה לִמ"ד מִפְּנֵי שֶׁמִּכְשִׁירָה אֵיכָא לִמ"ד מִפְּנֵי שֶׁמִּפְסִידָה לִיכָא: ⁷ דָּאֵם נָטַל כְּשֶׁרָה: לִמ"ד מִפְּנֵי שְׁאֵין בָּה הִיתֵר אֲכִילָה הִרֵי יֵשׁ בָּה הִיתֵר אֲכִילָה לִמ"ד לִפִּי שְׁאֵין בָּה דִּין מִמּוֹ הִרֵי יֵשׁ בָּה דִּין מִמּוֹ: ⁸ שֶׁל דְּמֵאִי:

מ"ט דבית הלל כיון דאי בעי מפקד להו
לנכסיה והווי עני וחזי ליה השתא נמי לכס
קרינא ביה דתנן ^אמאכילין את העניים דמאי
ואת אכסניא דמאי וב"ש עני לא אכיל דמאי
דתנן (אין) מאכילין העניים דמאי ואת האכסנאי
דמאי ואמר רב הונא תנא ב"ש אומרים אין
מאכילין את העניים ואת האכסנאים דמאי וב"ה
אומרים מאכילין את העניים דמאי ואת
האכסנאים דמאי: ישל מעשר שני שבירושלים:
למ"ד מפני שמכשירה הרי מכשירה למ"ד
מפני שמפסידה הרי מפסידה: והאם נטל
כשרה: למ"ד מפני שאין בה היתר אכילה
דברי הכל למ"ד לפי שאין בה דין ממונ
הא מני רבנן היא: ^אעלתה חזונית: * אמר
רב חסדא דבר זה ^ארבינו הגדול אמרו
המקום יהיה בעזרו לא שנו אלא במקום
אחד אבל בשנים ושלשה מקומות כשר אמר
(ג) ליה רבא אדרבה בשנים ושלשה מקומות
הוה ליה כמנומר ופסול אלא אי אתמר
אסיפא אתמר על מיעוטו כשר אמר רב
חסדא דבר זה רבינו הגדול אמרו והמקום
יהיה בעזרו ל"ש אלא במקום אחד אבל
בשנים ושלשה מקומות הוה ליה כמנומר
ופסול אמר רבא ^אועל חוטמו ואפילו במשהו
נמי פסול: ^אנטלה פטמתו: תנא ר' יצחק
בן אלעזר ^אנטלה בוכנתו: נקלף: אמר
רבא האי אתרוגא דאגליד כאדינא סומקא
כשרה והא אנן תנן נקלף פסול לא קשיא

קא מ'פסל כדפרישית צריש
צקונטרס צסס ר' יעקב
מו הפיטמא של רמון וואן
מתני' להאי פטמתו צוכנתו
צו רציו יצחק הלוי פירש
שניטל העץ מה שחוצ
לגומא

האֶתְרוּג כְּזוֹכֵנָה הַנִּכְנֵס וּמֵגֵא סוּמְקָא. תַּמְרָה אֲדוּמָה

והיה באלכלם. גבי חלה כתיב: **היא היא**. ודאי מסייע ליה ונאי לימא: **אלא ודאי**. זהא מסייעא ולימא דקאמרין אסייעתא דאתרוג ומנה קאמר והכי קאמר לימא מסייע לרבי אפי כולוה דמדצהא פליגי באתרוג ומנה נמי פליגי דהא חד טעמא הוא דהתם נמי לכס

דלמא שאני עיסה: כהא הוא דקאמר
 ר"מ פטורה דכתיב מיעוטא ימירא
 אבל כחד מיעוטא לא נפקא לן
 דכיון דמשתרי לאכילה אע"ג דלית
 בה דין ממון לנס קרינא ביה:
שמכסין: לקבל וטומאה דלמחנין
 במתני' (דף מז.) מקבלת אשה מיד
 בנה ומיד בעלה ומחזרת למים בשבת
 שהיו שורין האבורה בשבת' כדי שלא
 יבשאו וכשנוענים באתרוג הוכשר
 לטומאה דכתיב (ויקרא יא) וכי יתן
 מים על זרע ואסור לגרוס ויתאן
 לתרומה דכתיב (במדבר יח) משמרת
 תרומתי אמר רחמנא עשה לה
 שימור: **שמפסידה:** קליפתה החיצונה
 נמאסת בשמנוש הידים ואסור
 להפסיד תרומה דכפרית' שהי' נמי
 בה היסור אכילה. לכהן וישראל נמי
 נפיק בה אס לנשוא מכהן הואיל
 ויכול להאכילה לזן בתו כהן. אבל
 דאמר ר' יוחנן וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'

פדיון חין זה הכיח נשתר מתכניה
 ישראל והאומר כן רשע הוא: הרי
 יש כן דין ממון. כן מקדש זה הרי
 האשה וישראל נמי אם נתנה לו הכהן
 מקדש זה את האשה ומוכרה לכהנים
 והדמים שלו: **א**מר דמאי לקחם
 מעם הארץ וקחם פירותיהן ספק אינן
 מעושרין: **מאי** טעמיהו דצ"ה. הרי
 לית בה היתר אכילה: **ותני** ליה.
 דרוב עמי הארץ מעשרין הן וחומרם
 בעלמא הוא שהעמידו צפקס טבל
 וגבי עניים ואכסניא לא הטעמידו
 דצריחם: **אכסניא**. חילותיו של
 מלך ומטיל מונומיהן על בני המדינה:
הרי מכשירה. ומעשר שני צבי
 שימור דקדוש חיקרי דכתיב (ויקרא ס)
 וכל מעשר הארץ וגו': **למ"ד**. בעצלה
 לפי שאין בה היתר אכילה אכלא
 הוא זה היתר אכילה הוא מבכר אר
 ואפילו לית בה דין ממון הא יש בו
 נמי היתר אכילה ומתני' דתני כשר
 דברי הכל היא ואפילו לר"מ דאמר
 מעשר שני ממון גבזה הוא מיתוקמא
 דהא דין ממון לא ציטין דכיון
 דאכלי לא לכס קרינא ציה: **ומ"ה**.
 בערלה לפי שאין בה דין ממון דאי
 נמי הוא זה היתר אכילה הוא פסיל
 לה משום דליהיה ממון לשאר הנאות
 כגון מעשר שני בירושלים לר"מ:
מסעיין בעני חיול. דלמרי מעשר
 ממון הדינא הוא ולא ר"מ דאילו לר"מ
 פסול: ה"ג אלא אי אסמא אסיפא
אסמרי וצחוטמו. צעוצי גבזה

אפילו כל שהוא פסול. שנראה שם לעינים יותר משאר מקומות שבו שבאותו עובי אדם נותן עיניו: **סני רבי יוחנן בר אלעזר נטלה בזכנתו.** בזמנתייה הוה תני להאי נטלה פטמחו בזכנתו לפי שהוא חד ועשוי כמין בזכא זה לשון מורי הזקן רבינו יעקב. אבל רבינו יוחנן הלוי היה מפרש פטמחו ועוקלו שניהם בזנב עוקלו שניטל העץ מה שחזק לגומא שבחחרו כשר פטמחו שנחלש העוקק מחול החחרו וחסרו לפיכך פסול והיינו דמי רבי יוחנן ה' בחסותא. ולשון רבינו יעקב נראה לי שאלו מליוני דבני מאוס פטמחא q ה לאחר שנקלף נהפך לאדמומית דדרך כל הנקלפים בצירוח:

זכולה
 כאהינא סומקא, פ' האחרוג שנקלף עורו במקצת כמו פגי תמרה אדומין, כשרה. וגרסינן ר' מאיר מכשיר וחכמים פוסלין, שנקלף עורה כאהינא סומקא. והני מילי כולה אבל נש

(א) פסחים לח. [סנהדרין
[יב:], (ב) דמאי פ"ג מ"א
ורכות מז. שבת קכו:
ויירובין י: לח. פסחים לה:
(ג) [לעיל לג.], (ד) ב"מ:
מ"א, (ה) [דיבור זה שייך
משנה דלעיל לד:], (ו) [שייך
לעיל במשנה לד:],

(א) גמ' ושלשה מקומות
אמר רבא כ"ל ותיבת
ליה נמחה:

ב' אר"ח דבר זה וכו'.
נעין זה לעיל דף לג ע"א:

גריסותיכם עריסותיכם
תרי זימני. אבל התם
כס למעוטי שאל וגו',
וצל אחריו של מעשר שני
ואי דאתיהיב ליה לאכילה
פיק ציה ואפילו לר"מ
פסחים (לח). מאכילין
את העניים דמאי. דרוב
גמי הארץ מעשרים הם

[illegible]

יד של חוטם, כפיטמא
עד לד' (דחתיגה פברק
צמא דופן משתחדיי
פסמא) כדחתיגה פברק
אבל אד'.
תני ר' יצחק גיטלה
בבבבב, ודחתיגה פברק
עני התחן באחרון, כגון
בבבבב דגריס' בשיתח
אוליגה היא כבונא דשם
דוכתיגה טריפה. ושם
בבבבב, כבונא, דגריסין
בבבבב ודחתיגה פברק
עני שהוא תלי בו באילן
בבבבב כבונא, ובבבבב
בבבבב באחרון חקוק כבונא אסיטא,
העני תחן הו' קמיא
שם ענקיה כבונא
בבבבב

[illegible]

(א) הלשון אינו מדויקדק ואולי דר"ל דפסול מליטול לכתחלה.

המשך הנספח בעמוד הבא.

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

מסורת הש"ס

(א) "ר"ה מו. מוספ' שביעית
סוף פ"ד, (ב) "ל דתניא,
(ג) "ק קא: [ע"ש כל
הסוגיא], (ד) ביצה לג. ע"ש
נדרים סב. ע"ש "ק קב.,
(ה) "ק קב., (ו) [מכות יג.,
(ז) רש"ל מ"ו,

תורה אור השלם

1. והיתה שבת הארץ
לכם לאכלה לך
ולעבדך
ולשכירך
ולתושבך
הגרים עמך:

וּיִקְרָא כֹה ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמרו אתרוג אחר לקיטה:

מוסף רש"י

[illegible]

יגדלו על כל מיסד
 ויכרי מפרס
 קיימא קדושה, כל
 לשאר דברי שום לאין
 תגר חטא
 שבגבול הרהור, נשט
 מן מחסום, לאין לימוד
 האור (ביק אפ. א)
 בהן משום קדושה
 שביעית, ויהי מן אף
 לארז מן ציבור
 שהנאור וביעור שור.
 דכ נשטת האחול
 מן העולם
 ציבור, שני
 שנישטת האחול
 עיקר האחול (אפ. א)
 איכא ציבור דמשוך.
 שחורין נצח
 נשטאן ציד
 ויטורן שום מחול
 שנישטת (אפ. א)
 ההסקה דעומדין, וצא
 להאר כלק ענין
 ומתקנה לא מל עלייה
 שנישטת (אפ. א)
 ההסקה תנא אריא
 למד חסם ענין
 ונעטו לאי חילק
 שנישטת

שצעת לקיטו עיסורו. אס חנט צנזה שניה שמעשרותיה מעשר ראשון ומעשר שני ונלקט צלשית לשמיטה שמעשרותיה מעשר ראשון ומעשר שני מתעשר דין מעשר שלשית ואילו אחר אילנות שחנטו פירותיהן צנזה ונלקטו צלשית מתעשרין דין שניה.

ולענין מעשר השוו' אחרוג לירק
דמעשר פירות האילן וירקות דרבנן
ומעשר גורן וקצף דאורייתא וצבורן
ויקב יליפין צדקש השנה (דף ע"ג)
שמתעשר אחר השנה שהצויז שלש
מקראי ואסמכו רבנן מעשר דבריהם
לאגורן ויקב מה גורן ויקב מיוחדים
שגדילים על רוב מים דהיינו מי
הגמים ומתעשרין לשנה שעברה אף
כל הגדילין על רוב מים כגון פירות
האילן מתעשרין לשנה שעברה ילאו
ירקות שגדילין על כל מים שמתעשרים
לשנה הבאה אחרוג נמי גדל על כל
מים יריק: לכל דבר. אף למעשרות:
הוא דאמר. תנא דמתי' מקפיד
אחרוג: » (דאמר) כי האי טעם.

דקמי ורבותיו נמנו באושר ואמרו
אמרו אחר לקיחה צין למעשר צין
לשביעית: **ועמא דלולב עיר ששית**
כו' קושא הוה כלומר לעיל אמר
דיינו עמא דלולב יוקח משום
דבר ששית הוא הא שביעית הוא
אסור ונפקא מינה שלולבי שביעית
קדושת שביעית נוהג בהו שלל
ליקח בדמיהו חזק ועלית: שגבצן.
שיסגן לאוירן: לחוצה. לשון מחצית:
לקמן לאכילה. למחלל כהמה: מחצית
הסם. גבי עצי הסקה להכי לא
נוהגין בהן שביעית דאמר קרא
והיתה שבת וגו' ומשמע לכל
ורכיסו וכתיב לאכלה ממירמרה דאין
מומר ליתסוד מפירות שביעית אלא
הנאה הדומה לאכילה: שהנאסו
וציעורו שם. כלומר שהנאסו וציעורו
שמתבצר מן העולם באין כחלד כגון
סיכה ושחיה והדלקת הנר. ומחך
דשה נפוי יליפין שאין שביעית נוהג
אלא בפרי העומד להנאות הללו
דה"נ מידרש קרא והיתה שבת הארץ
נוהגת בהם שלכם לאכלה שהנאסו
דומה לאכילה: יאזו עצי הסקה
שהנאסו אחר ציעורן. משנעסו
גחלים אופין בהן אכל לולב עיקר
הנאסו לכבד את הציט והוא

שעת ציעורו וקלקולו דומי להנחת ארילה ועלי קנים וגפנים קיימי להכי ולהכי הלכן בחר מחשבה אולי: **והא איכא עלים דמשחן**. עץ שמן שהעץ עצמו מדליקין בו להאיר כמו בצלוקות והוי גנאחו וציעורו שזו נימא השתא מייאז אס לקטן להדלקת אורה דנהגא בזה שציעית: ומשני **פסס עלים**. כל היסן להסקה ניתנו לבדיות וסמטן ללו להאיר קיימו הלכן לא נחמא בזה קדושא שציעית מעיקרא ואפילו לקטן להאיר: ה"ג **עלים דהסקה תנאי היא**. ועלים דהסקה גופייהו שהנחתן אחר ציעורן תנאי היא אי נהגא בזה שציעית אי לא להיכא תנא דדריש לבס דומיא דלארילה למעוטי כל שהנחתו אחר ציעורו כדדרשינן לעיל ומההיא דרשה אימעותו עלים איכא דלמא ממעט מייניה אלמא דבר שאין הנחתו שיהי בכל אדם כסמ מלוגמא וחילוקי ואפקיטריזין. ואני שמעתי מרבותי דשני גורסים וקסם גמלא להסקה וניהו תנאי היא קל כחוב בכל הספרים וטרחתי מנעורי בכל ילדי שיטת הש"ס לישבה כפי דבריהם ואיני יכול ומלמתי גירסא זו כספר כחז ידו של רבינו גרשום בן יהודה מנחמו כבוד ובסדר ישיבות של רבינו יצחק בר מנחם כחוב ואינו מוגה וכן נראה בעיני: אין מוסרין פירוש **שציעית לא לנח משרה**. לשרות פשתן ביין כל שציעית: ולא **לכוסם**. לכוסם בנדי' ביין כל שציעית. משרה וכוסה השתא אחר ציעורן שמעשה ששורה הגדלים או הפשתן ביין שעה אחת נחבט

תמלן דלית ליה ואעלס דמשמן מיוה חילא (שם). לא למשרה ולא לכבושה. און שורן פסן
 קין גביס, שורן סחורס (שם). ובהתור וביעורו שורן. וזלס שורן שפעס אונס סלן מן
 דן שפעס קרס וון אונסער, יצאו שורה וכבושה שנתאון שורן ביעורן. שפעס שפעילן
 ובער אונס און אלס דן שורן שורן וד', דן שורן שפעס שורן קין גביס. וזלס חילא, דרען
 אונס חילא שורן שפעס, שפעס שפעס שורן דלס דן שנתאון ובעורו שורן חילא, וזלס חילא
 יצורן און קרסן וון וזלס חילא שפעס לאפעקען ואקורן ובערן ובעסן און דרען קרסן
 ובערן אונס וועלס דן שורן שפעס חילא, וזלס חילא שפעס שורן דן שנתאון און

אליעזר חי בחר לקיטת כרנן וגמליאל נהג בו שני עישורין אלמא דמאן דלחר בחר לקיטת אע"ג דגונגמר פרי [כבד] דהרי חנט בשבט של שנה שעברה ולא נלקט עד שבט אחר ושמא אתרובו חלוק משאר פירות לפי שדרכו לעמוד בחילין שמים ושמש שנים וכל זמן

שמתקיים בחילין גדל בכל שנה ושנה
 אי נמי אע"פ שחטנו בשבט של שנה
 שעברה וימנינו לחילין נגמר גידולו עד
 שבט אחד ויחילנו בשנה דנקט ר' יוחנן
 פ"ק ד"ר"ה (דף טו:) גבי אתרוג
 אפילו כית ועשה ככר כלומר דעיי'
 מי שנה הבאה גדילה ומיורו כית
 לאו דווקא בעינן דלא רבי יוחנן
 בתר מטתו אזיל ושמה לא חשיבא
 חנטה באתרוג פחות מכות:

ורבותינו נמנו באושא
דגרסי פ"ק ד"ה (דף
טו:) אחריו אחר חטטה צין למעשר צין
לשביעית וסבדי כרבי אלעזר דלעיל
ואי אפשר לומר כן כדמוכח שבעמק
דגרס אחר לקיטה ושלש מחלוקות
בדבר: **שגבבן** רחובה. יש
לפרש דווקא נקט ויש לפרש אורחא
דמלתא נקט: **לכמן** לאכילה
אי בנסם היו לעצים לא היה מועיל
מפרש לאכילה מידי דהוה אעצים
דמשקן שנקטן להאיר לרצא דאמר
סמס עצים להסקה ושמה הוי כממייכו
להכי ולהכי הלכך קאלינן בתר מפרש:
ועצים דהסקה תנאי היא. אי
נחשב בזה שביעית אי לא

תניא (א) אין מוסרין
 משרה ולא לכבושה
 דת"ק דאמר קרא
 לכבושה מ"ט דרבי
 לכל צרכים ואפילו
 כתוב לכם ההוא
 שהנאתו וביעורו שוה
 שהנאתו אחר ביעורו
 לאכלה ההוא מיביע
 כדתניא לאכלה
 לאכלה ולא למלוגמ'
 בוסה כשהוא אומר
 מה אני מקיים
 למלוגמא מה ראית
 הוציא את המלוגמא
 מברכה

ואיכא תנא דדרש לם דומיא
 ללכילה למעוטי כל שהנאתו אחר
 ביעורו וממעט עלי הסקה ואית ללא
 ממעט אלא דבר שהנאתו אין שוה
 בכל אדם כגון מלוגמא וזילוף
 ואפיקוסין ק"י פירש בקונן' ורבותי
 היו גורסין וסמס ענים להסקה ניתנו
 תנאי היו ופי' בקונן' דטרח עלה
 גיטתה ולא יכול ובהכול קנה (ב"ק
 נ"ד קכ). פי' בקונן' וזה לשונו תנאי
 היו איכא למאן דלית ליה סמס ענים
 להסקה ניתנו ולא חילל שביצית
 ואפילו אענים דמשחן ואיכא דסבר
 אענים דמשחן מיהא חילל והיינו
 תנאי רבנן קברי סמס פירות ללכילה
 ניתנו וחילל עלייהו קדושת שביצית
 דתלמי' דלכל דבר שסס וביציון
 שוה חילל הלכך אפילו לקטן

למשרה ולכבושה לא תהינא מחשבה למיחוי כעלי קיסם שלקטן לעמיס ומשתרו דהכא סתמייהו להכי ולהכי אכל פירות סתמייהו לאכילה ומשעת יצירתי חילא קדושה עלייהו ומו לא מהני מחשבה לאפקועי נמשרה ולכבושה דאין גוהיגין בקדושת שביעית וגבי עמיס נמי סתם עמיס להסקה ניתנו ומו לא חילא אפילו לעמיס דמשתן ור' יוסי כעלי לא אמרי' סתם פירות לאכילה ניתנו ומהני כדו מחשבה כדו קיסם וגופנים והיכא דלקטן למשרה הוי דבר שהנחתו אחר ציעורו ולא חל עליה שביעית: **יציא** משרה ובבושה שהנאתן אחר ביעורן. משעת ששרה הפשטן או הגגדים ציין שעה אחת תצער ואכדו הנחתו אינה עד שילבש אותן בגדים כך פי' בקונ' תימנה להבגול קמא (ב"ק 97 קא: ושם) קא חזי מי האצבועי הנחתו וציעורו שזו ומלשא תעמיס הוה לו לאחצובי הנחתו אחר ציעורו שביעור בשעת צביעה ולבישה אחר כך ולמאי דבעי למימר' תס יס שזח סמנין על גבי האמר ניחא דאין זה שייך גבי משרה ובבושה וצקונטרס פירש שס דמיני צבעים בשעת תמיחא היורה כלה השורש וקולטו הצבע צבגד נמצא הנחתו וציעורו שזו אכל משרה וכבושה משעה שמתילין פשטן או בגד ציין נתקלקל וצער והנחתו אינה עד ששלא תעמיס לאו ארבעה שיהא הפשטן שרי:

אין

ואצד לו והגאתו אינה עד שילבש הבגדים: למלוגמא. לרפואה:
מרצה

מתבערין אף לכם בעינא להיות ביעורו בעת הנאתו, [לאפוקי משרה ששורין בו הפשתן, וכן
אחר ביעורו, ונמצאת הנאתו אחר ביעורו ואסור, וכן העצים. ור' יוסי מחיר, ידיק לכם לכל זכר
והאי דכתב לאכלה למעוטי מלוגמא,

בזמננו, ובהמשך, נראה כי תהיה חשיבות רבה יותר לזיהוי המעורבים, ופחות לזיהוי המעורבות. למשל, במקרה של פשע, ייתכן שיש להבחין בין מעורבות של אדם אחד, לבין מעורבות של מספר אנשים, וזו תהיה חשיבות רבה יותר לזיהוי המעורבות, מאשר לזיהוי המעורבים.

עין משפט
נר מצוה

צו א מ״י פ״א מהל' מעשר שני ה' ה [טוש״ע י״ד ק״י שלא סעי' קטן]:
צו ב מ״י שס ופ״ד מהל' שמיטה הלכה י״ג:
צו ג מ״י פ״ה מהלכות שמיטה הלכה יא:
צו ד מ״י שס ה' י:

רבינו חננאל

[illegible]

אורו הפרי (באתחא)
בבאן כאחד. ויהו פיו, וכל
דבר שהנאו וביעורו
ביבדח, קדושה (א"י):
קדושה שביבדח (א"י):
עליו, ואף על פי שאינו
נאכל, הוא שרין ליהנות
ממנו, כדן האילה,
שכל כד אדם. יאור
עצמם שנתאן אחר
ביעורן, כלומר אי
הנבשל
נאפת
מחשבאל אלן אחר שרפת
הנה בעורן קודם
ליפכן
קדושה חלה על עצמם.
ורדימן הוא איכא עצמם
דמשתן, פיו
להחמם,
ויסורסו בגדיהם ולא יחם
והמרגימן ולא יחם
לילה. ליהנות עצמם
לחיותהם
לחיותהם

[illegible][illegible]

מ:

צמח א ב מיי פ"ה מהל' שמיטה הל' י:
ק ג מיי פ"ו מהלכות שמיטה הלכה ח:
קא ד מיי שס הל' ו:
קב ה מיי שס הל' ז:
י [מיי] שס הל' ו[ח]:
קג ז מיי שס הלכה ט
ופ"ד מהל' מעשר שני וז"ר הלכה ו:

[illegible]

(קדושין דף נה: וס) דמניא אין לוקחין בהמה בעמות מעשר שני
מירש שם בקונטרס שמה תכחיש ולא היה לו לפרש כן אלא כדמפרש
שענה הכה שמה יגדל עדרים ואפילו ר"מ לא פליג אלא בזכרים
אצל נקבות ואם כדקאמרין הכה ומפרש בירושלמי בזכרים פליגי
אזלי גור"י ור"א אטו נקבות ותימה לרנני דתשל דלמרי ואם לקחי
בשבוש יחזרו דמים למקום בנידו תעלה דתשל במקום ור"ל דלמרי
כמו שמפרש ר' יהודה הם ד"א במתכין ולקחו מתחלתו לשם שלמים
[וא] יבינו נקבה כדליפת בניה (דף ע.) דלו לא גורין דיעבד שמה יגדל
וילאו רווחא לקחו לשם שלמים דלפי' בסקס נמי כיון שני תמימין
היה לא מועט אלא רווחא מתכין להוציא מעות מעשר שני לחולין
כדלעיל מונוי חמי רבי יהודה בסיפא ומוספתא ביו בשבוג ג'

ממזיד יחזרו דמים למקומן וכולה ברייתא דקדושין רבי יהודה היא דאפילו

(א) קדושין כ. ערכין ל:
 [מוספ' דערכין פ"ה ה"ד]
 (ב) קדושין נח. ע"ז נד:
 (ג) [שביעית פ"ח מ"ז]
 קדושין נח. ע"ז נד:
 (ד) [ויקרא
 צבורות ט:]: (ה) [בס"א: כו,
 כה], (ו) [לתפוס הדמים בקדושה
 רש"ש], (ז) [כדמים רש"ש],
 (ח) [ע"ש] דלפנינו איתא
 מחללין ולא מחללין מיבעי
 ליה],

—◆◆—

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמה יגדל
וכו' והמורה אמרה

רנשבורג
[א] תום' ד"ה שמא סו'
היינו נקבה כדליתא בבינה
דף כ. נ"ב אין לזה מובן
ובש"ס דפוס ווינציא
ובאקליאא איינו:

שאינה שווה לכל אדם.
אני צריכה אלא לחולים.
(ב"ק קב.). לזילוף.
שמולפין יין בצית, והאי נמי
אין שווה לכל אדם, שאין
צריך זילוף אלא אדם משוגע
ומעורר (שם). הא איכא
נמי משרה וכבוסה.
והכא לא נקט אלא דבר
שאינו שווה לכל אדם (נחת).

[illegible]

המשך הנספח בעמוד הבא.

עין משפט
נר מצוה

ב א ב מ"י פ"א מהל'
צית הצחירה הלכה יח:

תורה אור השלם

1. וְשִׂאתֶם מִים בְּשֶׁשֶׁן
מִמַּעֲיַי הַיְּשׁוּעָה:
יִשְׁעֵיכוֹ יִבְּ
2. וְעֲשִׂיתִּי מְנֹרַת זָהָב
טְהוֹר מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה
הַמְנוּחָה יָרֵכָה יֶקֱנָה
גְּבִיעֶיהָ כְּפָרְתֶיהָ וּפְרָחֶיהָ
מִמָּנָה יִזְיֶה:
שְׁמוֹת כֹּה לֹא

רבינו חננאל

בִּרְיָהוּדָה וְכִי עֵינַי, הָיָה זֶה יָמִיתִי הַשְּׂחָבָה, כְּדֹכְתִּי וְשֹׂאֲכָתִי מִן הַבָּשָׂר, כִּשְׂשֹׁן, חֹדֶשׁ הוּא תִּלְנִי מִתִּי, חֹשֶׁבֶת לִדְלוֹמֹר חֹשֶׁבֶת וְכֹאֵה מִשְׁמֵתִי מִן הָאֵרֶץ, בְּרִישִׁיתָהּ, וְכִי חִלִּיל דָּוָהָת אֶל הַשֶּׁבֶת בְּרָבִי וְיֹסֵף בְּרִי יְהוּדָה, וְחֻכְמִים אוֹרִים אִפִּי וְסִי טֹיֵב אֵינִי דֹלָה, אִמֹר כִּי בְרִי, מִחֻלּוֹת שִׁבְיִר שֶׁל בְּרָק, דְּרִי וְכִי בְרִי שִׁירָה בְּלִיל, וְעֹבְדָהּ וְהָאֵל וְהַדָּחִי שֶׁהִיא, וְהִנֵּן סִבְרִי עֵינַי, וְכִי שֶׁהִיא, וְכִי עֹבְדָהּ הָאֵל וְלֹא שִׁירָה שֶׁהִיא, וְאִמֹר כִּי יֹסֵף מִנָּה אֵינִי לֵיל, דְּבִחִי מִלֵּיל, הָיָה תִּלְנִי כִּי שֶׁתִּשְׁשָׁן שֶׁל עֵץ, וְסֹס וְרִי שֶׁהִיא בְּרִי יְהוּדָה, מֵאִי לֹא אֵרֶץ, כִּמְפִילִי, וְיֹסֵף כִּי עֵקֶר שִׁירָה בְּלִיל, וְהִנֵּן אֲבוֹב לִי שֶׁתִּהְיֶה, וְאִמֹר כִּי אֲבוֹב לִי מִשֶּׁה שֶׁל קֵהָ הִיא, שֶׁכֵּן מִשֶּׁה וְנִדְּשִׁין כִּי שֶׁרֶת שֶׁל עֵץ, וְכִי דְעִיקֵר שִׁירָה בְּפֹה, הֲאֹבֹב לִי כִי שֶׁתִּהְיֶה, לִפְיָךְ עֵשׂוֹה שֶׁל אֵל, וְהִנֵּן לִי [וְלִי] עֵלְמָה, עֵקֶר שִׁירָה בְּלִיל, [וְ]רִבִּי וְיֹסֵף אֲשֶׁר אִפִּסֹּף מִשְׁאֵי בְדֵרֵשׁ מִלֵּיל, וְאֲבוֹב לִי אֲשֶׁר לַעֲשׂוֹה מִמֵּי, מִתְכֹּת, דְּרִגְסִין בְּעֵרִין פֶּרוֹשׁ שֶׁנִּי וְרִבֵּן אֲבוֹב שֶׁבְמִקְוֵה לֵיל דֶּק קָטָן הִיא [שֶׁלֹּקֶה הִיא] מִיּוֹמֵת מִשֶּׁה [הִיא] וְהִיא קוֹל עֵרֶב, וְזֹה הִמֵּךְ וְעִצְמוֹ וְזֹה לִי וְהִיא, קוֹל עֵרֶב, וְנִשְׁלֵי צְפוּי חֲזוֹר קוֹל כִּי מִהִשְׁהָה, אִמֹר רִי מִפָּא חֲנוּ חִלִּיל הֵינִי אֲבוֹב, וְיֹסֵף [וְ] לִי הֵינִי מִכָּה אֲבוֹב לִי נְחוּשֶׁת אֵלֶּא אֲבוֹב שֶׁל קֵה מִפְּנֵי שִׁקְלוֹ עֵרֶב, לִפְיָךְ אִמֹר אֲבוֹב

(א) נראה דל"ל דתנן שם
החליל מכה לפני המזבח וכו'
ולא היה מכה באבוב כו'.

三

וְחָדָה תְּנִי שְׂוֵאבָהּ. צִירֻשְׁלִי מִפְּרֵשׁ שִׁמְשׁ שְׂוֹאֲבִים רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ
שֶׁהִשְׁכִּינָה שׂוֹרָה מִחוּץ שִׁמְחָה דְּכַתִּיב וַיְהִי כִנְגֵן הַמִּנְגֵן וְתִמְחִי
עָלָיו רוּחַ ה' וַיִּמְחִי עוֹבְדֵי דִיּוֹנָה בֵּן אֲמִיתִי שְׂהִיָּה מַעֲוִיל רַגְלִים
וּבִשְׁמִחַת צִית הַשְׂוֹאֲבָה שְׂרָתָה עָלָיו שְׂכִינָה: **וְחָדָה** תְּנִי חֲשׂוֹבָה.

זריש מסכת ע"ז (דף ב. וסס) גבי
עידיון ואדיון מפרש טעמא מאן דמי
אדיון מ"ט לא מי עידיון ובשמעמן
לא דייק הכי ולא דוכתי טובא זריש
כ"ד מעצבין (ערוזין דף ג.) מעצבין
ומאצבין וצ"ל הגחול בתרא (ב"ק קטז)
גבי מסיקין ומאצקין וזריש פרכ שמו:
דיבמות (דף ז. וסס) גבי ראשונה ושניה
ובפרק משילין (צ"ה דף לה):

ורבנן סברי עיקר שירה בפה.
מימה דבפ' המואל תפילין
(עירובין קכ:) תמן קושרין נימא במקדש
אבל לא בשמירה ואיכא מנהג בגמ' דלומר
לא האי קושריה אלא עונבה ועד דאמר
לא פליגי אלא בחיקון כלי אי דחי
שבת משום מכשירי קרבן אבל שיר
עלמא לכ"ע דחי ותמן נמי פרק שני
דערבין (דף יז:) בשנים עשר יום בשנה
החליט מכה לפני המזבח בשחיתות פסח
ראשון ובשבת שני דבי"ט הראשון של
פסח ובי"ט של עצרת וששנה ימי ההג
אלמא דחי שבת וי"ט דל"א לשמנת
ימי ההג בלא שבת ולרב ירמיה בר
אבה דמסיק בשמעתין בשיר של
שואבה פליגי אבל שיר של קרבן לכ"ע
דחי ויחא רב יוסף דהכא אריתוב
מברייתא ו"ל דמתניתין דערבין
ודעירובין הוה מוקי להו רב יוסף כרבי
יוסי בר יהודה ומיהו אכתי קשה
דבוקף תמיד נשחט (פסחים סה.) משמע
דמילתא דפשיטא היא דלין שבות
במקדש ואפי' ר' נתן דמחמיר התם
מורה לשבות לירכא התירו ועוד
בפירקין (דף נג:) גבי תקיעות של
מקדש דבכל יום היו שם עשרים ואחת
תקיעות ואפילו בשבת כדדיק בגמרא
דבכל יום תנן' ולא אשתמיט דפליג
שום תנא ולין לומר דהנהו תקיעות
דלורייטא דהא' (דקמני) שלש לפשיטא
העם ממלאכה דוחות י"ט שחל להיות
בערב שבת דתמן פרק קמא דחולין
(דף כו:) י"ט שחל להיות בערב שבת
תוקעין ולא מדבלין שם משני בהם
במקלם דמפרש התם עטמה בגמרא
וכל יום דהם דרצנן ולא גזר במקדש

ובמילוי המים דכתיב ושאתם מים בששון ויזרז' דלפי שהיה שם רוב כלי שיר חלילים כמרות מנצחים צבלים ואגריים לתקן ממדי גור בזה טעם מהק' דסגי בשופר דלא שם תיקון ואף דגור זה גור מים שכל תיקונו למילוי המים בי"ט בדמחמה בפירקין (דף נ: ד) דפריך יזרז' הכי ערב שבת בשבתו החג נמי לא לזאשחיה זימנין דלא אשחנתו כגון דחל יו"ט ראשון של חג בע"פ כמור דנצרי לכו תקיעות משום דלא תקיעו למילוי המים והיינו טעמא כדפרישנא לפי שרגילין בזה להרבות בשאר כלי שיר בלא מספר כדתנן בפירקין (דף נא: ב) גורו שלא תיקעו כלל: כמתנא

ודייך אס מוסקף עליו את הדומים לו הלכך אי אמה דן על ידי כ
 דריבו ומיעוט לא משמע ליה פרט הבא אחר כלל פירושו של כלל דיימא
 אתי פרטא בתראה למעוטי ממשמעותה וכי דהר אתי ריבוי אחריתי ב
 איתמיעוט ולא מומיעוטה והכי אמר בזה"ל בפרק נגמר הדין (שם) דא
 ומיעוט לחודי בלא ריבוי אחרון כל הדומין נפט: **מיעוט** **כל** **דריבוי**

החליל פרק חמישי סוכה

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַיָּם וְאֶת כָּל הַחַיּוֹת אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֶת כָּל הָעוֹלָם אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ וְאֶת כָּל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֶת כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת מֹשֶׁה וְאֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה אֲנִי מֵבִיא אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת מֹשֶׁה וְאֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה אֲנִי מֵבִיא אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת מֹשֶׁה וְאֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

נב' איתמר רב יהודה ורב עינא חד תני שואבה וחד תני חשובה אמר מר זוטרא מאן דתני שואבה לא משתבש ומאן דתני חשובה לא משתבש מאן דתני שואבה לא משתבש דכתיב 'ושאבתם מים בששון ומאן דתני חשובה לא משתבש דאמר רב נחמן מצוה חשובה היא וכאה מששת ימי בראשית ת"ר ^אהחליל דוחה את השבת דברי ר' יוסי בר יהודה וחכ"א אף י"ט אינו דוחה אמר רב יוסף מחלוקת בשיר של קרבן דר' יוסי סבר ^בעיקר שירה בכלי ועבודה היא ודוחה את השבת ורבנן סברי עיקר שירה בפה ולא עבודה היא ואינה דוחה את השבת אבל שיר של שואבה דברי הכל שמחה היא ואינה דוחה את השבת אמר רב יוסף מנא אמיא ^ג דבהא תפליגי דתנאי ^דכלי שרת שעשאן של עץ דבי פוסל ורבי יוסי בר יהודה מכשיר מאי לאו בהא קמיפלגי מאן דמכשיר סבר עיקר שירה בכלי וילפינן מאבובא דמשה ומאן דפסיל סבר עיקר שירה בפה ולא ילפינן דמאבובא דמשה לא דכ"ע עיקר שירה בכלי וזהא בדנין אפשר משאי אפשר קמיפלגי מאן דמכשיר סבר ^הדנין אפשר משאי אפשר ימאן דפסיל סבר ^ו לא דנין אפשר משאי אפשר ואיבעית אימא דכ"ע דעיקר שירה בפה ואין דנין אפשר משאי אפשר והא בכמילף ^זמנורה בכללי ופרטי או ברבוי ומיעוטי קא מיפלגי רבי דריש כללי ופרטי ר' יוסי בר יהודה דריש ריבוי ומיעוטי רבי דריש כללי ופרטי ^חועשית מנורת כלל זהב טהור הפרט מקשה תעשה המנורה חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מזה הפרט מפורש של מתכת ^טאף כל של מתכת ר' יוסי בר יהודה דריש ריבוי ומיעוטי ועשית מנורת ריבה זהב טהור מיעט מקשה תעשה המנורה חזר וריבה ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל מאי רבי רבי כל מילי מאי מיעט מיעט ^ישל חרס אמר רב פפא כתנאי

דנין אפער מאשי אפער. וה"פ דכ"ע עיקר שירה צפה וליכא למליץ
מתחבוב ואח"כ עיקר בכלי אפילו הכי מתחבוב לא גמר דאין דין
אפער מאשי אפער: **אפער צמליק מגורה בכלני ופרטי או בריבוי**
ומיעוטי מיעולי ה"ג. ולי"ג מנוחה. ים שדורשין את המורה בכלל
ופרט וים שדורשים אותה במדת רבו ומיעוטי הדורשה בכלל ופרט
משמע ליה פרט הבא אחר כלל פירושו של כלל הלך כלל ופרט
אין בכלל אלא מה שצפרט ואפילו בדברים הדומין לפרט אין
לדנוין עמו לפי שהוא פירושו מזה כלל הכלול למעלה זה שאני אומר
לך עשרין ולא יותר וכי אחי כלל שני אחר הפרט כל הלוסיק עליו
האחרון אלא בדברים הדומין לפרט שני מתרבו מתחילה והדורשה
זין בכלל אלא מה שצפרט אלא משום דבכלל קמא נתרבה הכל במשמע
האחי לרבויו כל מילי דלאו בדברים שהן כעין הפרט לא אינטריך דלא
(כי כל הנסקלין נתלין דמאן דדריש ריבוי ומיעוטי משמע ליה בריבוי
דע"כ מיעוטא למעוטי אחא וזהו הראוי להשמעט יותר מן הכל:
כתנאי

מסורת הש"ס

(א) [מוס'] פ"ד ש"ח
 'מוס' ערכין פס"ה ע"ה
 [ב] [קמן] נא. מעשים
 כ"ו מו. ערכין יא.
 א' סוטה ד' י' ממוזת
 ד' כ"ד (ד) [ינחמז] נא.
 סא: סוריות ו: זכמים נא.
 ממוזת יז: פד: מעוזה
 יז: מ' דה דה [א] (סוטה)
 (א) ממוזת ד' כה:
 (א) [ינחמז] גא: ד' רש"ל
 (א) [קמן] נא.
 ט. הזקן. רש"ל י' גי'
 מעוזה' ווא פליג טס מוא,
 (א) [קמן] גא: גור
 א"ע"ש ש"ל טס סמן
 העקבה כ"ה תמן מדי
 גור כ"ה טפ מנחק כ"ה
 ל"ל מעוזה'

הגהות הב"ח

(א) גמ' מנח אמינא דבהבי
פליגי: (ב) שם ומנח דפסיל
סבר אין דני: (ג) רש"י
ד"ה צביר של קרבן וכו'
צבעת תוס' המיס. מ"ז.
משום חס הקוסות נקט
ויסוק המיס כי לא היה
ניסוק המיס אלא צבג
ודוקא בתמידי שחר כמו
שפירש רש"י: צמשה ר"פ
ולב עפרה: (ד) תוס' ד"ה
וחד תני וכו' ושמה וכן
בפרק משילין:

רבינו חננאל (המשך)

[illegible]

נב:

מסורת הש"ס

משמאלו. [שמונה] נסיכי אדום
הילדים שהיו עולין בסולמות
וזקופין. פִּי'ם מבלאי מכנסי
מהו מפקיעין, תירגם ר' חגי
קול המגריפה. רב ושמואל ח
כרוז. קול החליל. קול הצלצ